

KULTURNO PROPAGANDNI KOMPLET BR. 232, GOD. XVI, BEOGRAD, SREDA, 16. JUN 2021.

Redakcija: Aleksandra Sekulić, Dejan Vasić, Jelena Veljić, Dušan Grlja; Font Mechanical: Marko Milanković; E-mail: redakcija@elektrobeton.net; www.elektrobeton.net; Sledeći broj izlazi 20. jula

MIKSER

Piše: UG Po meri metro

POMERI METRO DA BUDE PO MERI GRAĐANA

Svakim danom, početak izgradnje beogradskog metroa je sve izvesniji. Posle više decenija čekanja, po prvi put je sklopljena finansijska konstrukcija za ovaj projekat i po prvi put je država, a ne samo grad, stala iza njega. Za većinu građana ovo i dalje deluje kao još jedno prazno obećanje, pa veliki deo javnosti ne veruje u njega i ne shvata ozbiljnost situacije.

Polu decenije se aktuelni projekat metroa pripremao i sada smo na samom kraju tog procesa. Planovi su u završnim fazama, krediti su odobreni, po prvi put je donet Zakon o metrou, uzorci zemljišta iz bušotina su prikupljeni. Za početak gradnje čeka se još samo jedan dokument – Plan generalne regulacije šinskih sistema u Beogradu. Očekuje se da će biti na javnom uvidu i izglasan u toku oktobra meseca, kako bi gradnja mogla početi u novembru. To je sve što nas deli od metroa. Da, metro će se stvarno graditi i to uskoro.

KAKAV METRO JE U PLANU

Postojeći plan metroa sadrži 3 linije. Prve dve su izvesne i za njih je odobreno finansiranje. Treća linija je, za sada, samo na nivou koncepta i dugoročne želje. Za nju čak i sami zvaničnici govore da će možda ostati za buduće generacije.

Prva linija kreće od Železnika i ide preko Žarkova, Banovog Brda, Sajma, Savskog trga, Trga Republike, Luke Beograd, Pančevačkog mosta, i obodom Karaburme do Mirijeva. U planu prve linije su ponuđene dve varijante trase između Sajma i Savskog trga.

Prva varijanta od Sajma ide ispod mosta Gazela ka Savskom trgu. Druga varijanta ide preko nove glavne železničke stanice „Prokop“ i Kliničkog centra Srbije ka Savskom trgu. Za sada se, prema najavama zvaničnika, čini gotovo sigurno da će prva varijanta biti usvojena odnosno da će glavna železnička stanica „Prokop“ i Klinički centar Srbije biti izostavljeni. Izbor varijante odlučuje da li će metro biti po meri građana ili ne.

Druga linija kreće od železničke stanice Zemun i ide preko Ugrinovačke ulice, Senjskog trga, opštine Novi Beograd, Arene, Sava Centra, tunelom ispod Save, preko Savskog Trga, Slavije, Čubure, Južnog Bulevara, Cvetkove pijace i okretnice Ustanička do Mirijeva.

Treća linija nema još uvek tačno definisanu trasu, ali je poznato da bi ona spajala novobeoogradske blokove sa Banjicom, a preko centra grada. U jednoj varijanti, trasa od Trga Repu-

blike išla bi preko Slavije i Prokopa ka Voždovcu, dok bi u drugoj varijanti išla od Trga Republike preko Vukovog spomenika i Crvenog Krsta ka Voždovcu.

Ovakav izbor trasa i najavljen izbor varijanti tih trasa ima svoje očigledne mane. U prve dve linije, koje su jedine u ovom trenutku izvesne, nisu obuhvaćene nova autobuska stanica u bloku 42, nova glavna železnička stanica „Prokop“, Klinički centar Srbije koji je najveći bolnički centar u državi, lokacije sa velikim brojem fakulteta poput Vukovog Spomenika i lokacije sa velikom gustinom naseljenosti poput savskih blokova na Novom Beogradu. Sve to je trenutnim planom izostavljeno, nakon čega je ucrтана hipotetska treća linija da popuni sve nedostatke prve dve linije i „zakrpi rupe“.

Problem sa trećom linijom je što ne znamo ni kada, ni iz kojih sredstava bi bila građena. Po najavama zvaničnika, ona u najboljem slučaju može biti sagrađena tek u drugoj polovini tridesetih godina 21. veka. A pošto je retko da se bilo šta izvrši idealno, realnija procena je da će možda sačekati i 2040-te. U praksi to znači da će povezivanje prioritarnih tačaka za javni prevoz u gradu sačekati još dvadesetak godina a možda i više. Važno je da shvatimo da je metro stvar koja formira grad. Metro će zauvek uticati na svakodnevnicu svakog građana i građanke bez obzira da li ćemo ga lično koristiti ili ćemo se voziti u automobilima. To se najbolje vidi u gradovima koji imaju metro sisteme više od jednog veka. Jednom postavljena linija metroa diktira razvoj grada i sto godina kasnije.

POMERI METRO DA BUDE PO MERI GRAĐANA #POMERIMETRO

KLINIČKI CENTAR SRBIJE
1.000.000 PACIJENATA GODIŠNJE

**GLAVNA ŽELEZNIČKA
STANICA / PROKOP**
40.000 PUTNIKA DNEVNO
JE PREDVIĐENO

**70.000 LJUDI ŽIVI U OVIM
NASELJIMA**
OD 1976. GODINE DO DANAS,
PLAN METROA JE UVEK
OBUHVATAO OVA NASELJA

CERAK

CERAK VINOGRADI

VIDIKOVAC

LABUDOVO BRDO

PETLOVO BRDO

faza 2

MIKSER

UG Po meri metro:

Pomeri metro da bude po meri građana

ŠTRAFTA

Aleksandra Sekulić:

O čemu će nas učiti veštačka inteligencija, i šta mi njoj možemo reći

ZID

67. međunarodni festival kratkog filma u Oberhausenu (1-10. maj 2021)

VREME SMRTI I RAZONODE

Kajla Dž. Lejsi:

Privilegija belaca

Prilike za popravni gotovo da ne postoje. Bitno je da građani i građanke učestvuju u odluci kako će izgledati lice grada u budućim decenijama i vekovima. Sada se kroji grad, kako za našu svakodnevnicu i skoriju budućnost, tako i za budućnost svih naših pokolenja.

PROBLEMATIKA KLINIČKI CENTAR SRBIJE – PROKOP

Možda i najspornija stvar u vezi ovog plana metroa je najavljena mogućnost da se usvoji varijanta prve linije kojom se izostavlja Klinički centar Srbije i nova glavna železnička stanica „Prokop“. Ono što ovakvu tendenciju čini još problematičnijom jeste činjenica da su svi prethodni planovi metroa od 1976. obuhvatali ove dve izuzetno bitne lokacije ne samo za Beograd, već i za celu državu.

Klinički centar Srbije je najveći bolnički centar u državi u kome se leče građani iz svih delova Srbije. Godišnje se u njemu zbrine više od milion pacijenata i izvrši više od 50.000 operacija. Kao lokacija od nacionalnog značaja je već sada veliki generator kretanja, predstavlja tačku od suštinske važnosti za sve građane Srbije, a ne samo Beograđane/ke i potrebno je povezati ga metro sistemom sa ostatkom grada. KCS trenutno nema liniju javnog prevoza koja prolazi kroz njega već autobusi, trolejbusi i tramvaji imaju trase na oko 500m od kompleksa. Razlog tome – KCS je pravljen sa metro stanicom u vidu! Pogotovo je važno povezivanje Kliničkog centra i „Prokopa“ zbog mnogobrojnih građana i građanki koji dolaze u Beograd na lečenje.

Nova glavna železnička stanica „Prokop“ je centralna tačka železničke mreže Srbije i centralna tačka budućih brzih pruga. Očekuje se da doživi veliki porast broja putnika u skoroj budućnosti, sa izgradnjom brzih pruga u Srbiji i planiranim širenjem linija BG:voz-a, te sa završetkom brze pruge do Novog Sada.

Železnička stanica „Prokop“ je predviđena za 40.000 putnika dnevno i u kombinaciji sa prvom linijom metroa bi postala jedna od najznačajnijih presedačkih tačaka u gradu. Lokacije poput zdravstvenih ustanova, sajamskog kompleksa, kulturno-istorijskih objekata, itd., koje po svom značaju i karakteru prevazilaze gradske okvire, postale bi lakše i brže dostupne. Time se dobija smanjenje opterećenja

BETON BR. 232 DANAS, Sreda, 16. jun 2021.

drumske infrastrukture, veća atraktivnost sadržaja i veći broj korisnika. Napominjemo i da u okviru nove glavne železničke stanice „Prokop” na osnovu prethodnih planova već postoji izgrađen deo metro stanice.

Zbog svega navedenog, smatramo da je izbor varijante prve linije koja obuhvata Klinički centar Srbije i novu glavnu železničku stanicu „Prokop”, stvar javnog interesa. Tako bi se već nakon prve linije dobila smisljena povezanost. Putnici pristigli vozom iz Novog Sada, Niša ili bilo kog drugog grada bili bi u mogućnosti da samo za nekoliko minuta stignu do Savskog trga ili Trga Republike. Izbegla bi se mogućnost čekanja još dvadesetak godina kako bi ta logična veza postala realnost tek sa hipotetskom trećom linijom. Ujedno, ako bi prva linija obuhvatila KCS i „Prokop”, to znači da ta hipotetska treća linija ne bi morala ispravlјati nedostatke prve linije. Treća linija bi tada mogla da obuhvati trenutno izostavljene, a značajne lokacije, poput Pravnog fakulteta, Vukovog Spomenika, Crvenog Krsta i Dušanovca. Ceo metro sistem biće bolji ako planiranje treće linije ne bude opterećeno i ograničeno ispravlјanjem nedostataka prve dve, već pitanјem kako najbolje povezati udaljene kraјeve grada.

PROBLEMATIKA CERAK – VIDIKOVAC – PETLOVO BRDO
Trenutni metro plan ne predviđa metro do naselја Cerak, Cerak Vinogradi, Vidikovac, Labudovo Brdo i Petlovo Brdo iako su svi prethodni metro planovi od 1976. do danas to predviđali. To su

naselја koja su planski građena sa pretpostavkom da će tuda proći metro i sva infrastruktura je decenјama tome prilagođavana. Više od 70 hilјada lјudi trenutno živi na tom južnom područјu gradskog dela Beograda i očekuje se rast tog broја tokom godinа sa popunjavanјem trenutno nenaseļjenih delova zapadno od Ibarske magistrale. Kako ova naselја nisu obuhvaćena trenutnim projektom, smatramo da je potrebno ostaviti mogućnost izgradnje kraka metroa ka tim naselјima. To je unapređenje metroa koji bi ostalo za neke buduće generacije, ali je od presudnog značaja da se to već danas predvidi. Neophodno je na samom početku uneti to u planske dokumente i postojeći projekat metroa prilagoditi то mogućnosti. Ovakva izmena danas ne košta ništa, a u budućnosti može biti od presudnog značaja.

ŠTA NAM JE ČINITI?

Početak gradnje metroa u novembru ove godine je svakim danom sve izvesniji. No, s obzirom na to da prazna obećanja o metro trу slušaju već pedeset godina, logično je da građani, već otupeli na izјave zvaničnika, deluju uspavano i nezainteresovano. Građani i građanke Srbije i Beograda nisu upoznati sa planovima izgradnje metroa u Beogradu čija se vrednost procenjuje na 4,4 milijarde evra, a koji će graditi kompanije iz Kine i Francuske. Niko ih nije pitao šta misle o planu metroa odnosno o nečemu što će oni finansirati. Najbitnije, niko ih nije pitao da li se slažu

sa predloženim planom koji izostavlја najveći bolnički centar dr­žave i glavnu železničku stanicu milionskog glavnog grada. Zato građani i građanke moraju sami da kažu šta misle o tome i moraju biti glasni. To niko neće uraditi umesto njih. Plan metroa se ne može menjati kada u novembru mašine već budu na gradilištu, već se plan mora menjati sada dok je još uvek u formi crte­ža na arhitektonskom stolu. Pozivamo sve građane i građanke da se pridruže borbi akcije „Po meri metro”, kako bismo svi zajedno doprineli tome da se usvo­ji metro plan koji će biti svima po meri ■

KO SMO MI I ZAŠTO SMO SE OKUPILI

„Po meri metro” je udruženje građana koje okuplja stručnjake iz različitih oblasti, aktiviste – i, jednom rečju, entuzijaste okupljene oko zajedničkog cilја – poboljšanja postojećeg plana izgradnje beogradskog metro sistema. Smatramo da tema metroa nije na adekvatan način predstavljena javnosti i da je potrebno bolje informisati građane o značaju ovog projekta. Namera nam je da podstaknemo neposrednije učestvovanje građana u procesu donošenја plana beogradskog metroa. Smatramo da glas građana i građanki mora da se čuje i da sa­mo tako možemo doći do optimalnih rešenја

ŠTRAFTA

Piše: Aleksandra Sekulić

O ČEMU ĆE NAS UČITI VEŠTAČKA INTELIGENCIJA, I ŠTA MI NJOJ MOŽEMO REĆI

Vesti sa teleksa, nagrade Festivala u Oberhauzenu 2021

Međunarodni festival kratkog filma u Oberhausenu, najstariji i najuticajniji u ovom polju specifične filmske i umetničke prakse, održan je od 1. do 10. maja 2021. godine 67. put. Ovo je bio već drugi put da je održan na internetu, zbog pandemije KOVID 19. Za ovakav festival velikog značaja i složene strukture, to je bila velika operacija, ali još od odluke prošle godine da se bori za kontinuitet i digitalizacijom omogućiti pristup programima ogromnom broju ljudi koji možda ne bi drugačiji mogli da ga posete, pitanje je bilo samo načina na koji je moguće organizovati digitalni format festivala čija je suština u susretima, kritičkom diskursu i eksperimentu u/sa prostorom kina. Mnogi su programi bili odlagani, prilagođavani (Conditional Cinema koji uređuje Mika Tanila) ili raspoređeni u vremenu tako da se delimično održe ove, a u fizičkom prostoru nastave sledeće godine (Thematic program „Solidarnost kao disrupcija” koji smo uredile Branka Benčić i ja). Za ovu svrhu, razvijena je digitalna platforma Festival Space, koja je bila mesto susreta, živih razgovora, panel diskusija, intervjua i prezentacija, ali i žurki u digitalnom laundžu, upoznavanja u digitalnom lobiju bi­oskopа, probа programa na maloj sceni i nastupa na velikoj. Posetilac bi se registracijom na ulazu u platformu samoopisao za svoju digitalnu legitimaciju – umetnik, reditelj, kustos, distributer, no­vinar... Ulaskom na platformu transformisao bi se u okruglu pokretnu sliku koja bi imala izbor da razgovora sa drugim „loptićama”, od njih se udaljava i približava, isključujući kameru i mikrofon ili uključujući po želji, da u pisanoj „chat” formi drugima deli linkove, slike, tekstove, da se približi bini da čuje šta pušta aktuelni DJ, ili se odmakne da to komentariše. Ovaj je festivalski prostor omogućio mnogo susreta, diskusija, upoznavanja, ali i bio

izvor istraživanja i zabave. Veliki napor koji je uložen u ideju digitalne proteze festivala imao je odličan rezultat – mnogo je ljudi koji su u karantinu, policijskom času, ili sličnim situacijama dobili šansu da gledaju desetine programa i diskusija, i da se sa učesnicima upoznaju. Pored brojnih specifičnih programa kao što je „re-selected: Yes, but... Amos Vogel in Oberhausen”; distributerskih selekcija poput Lux London, Argo, Sixpack; autorskih profila poput selekcije radova umetnice Melike Bas, filmskih laboratorija kakva je Colectif Jeune Cinema, publika je mogla da prati i brojne takmičarske programe: glavni takmičarski (strimovan u određenim terminima), online takmičarski program (dostupan 48 sati po programu), omladinski, dečiji, takmičarski program nemačke produkcije i produkcije Severnorajnske oblasti, takmičarski program muzičkog videa... Proći ćemo glavne nagrade Festivala koje su doneli međunarodni žiriji (više informacija možete naći na sajtu festivala), a ovde ću dati svoje utiske i malo šire liste.

Gran pri grada Oberhauzena (Grand Prize of the City of Oberhausen) dodeljen je filmu *Transparent*, *I am* umetnice iz Japana Yuri Muraoka. Sledi film *8’28’’ Su Zhong* iz Kine (Principal prize), posebna priznanja dobili su Anne Haugsgjerd iz Norveške za film *More Woman, More Cry* i Ganza Moise za *Sensory Overload* iz Ruande. Nagrada FIPRESCI dodeljena je filmu *{if your bait can sing the wild one will come}* *Like Shadows Through Leaves*, koji je uradila Lucy Davis (Finska/Singapur). U online takmičarskom programu nagrađen je film *Kalsubai* autora Yudhajit Basu iz Indije. Nagradu e-flux koja se dodeljuje za poetsko i elektronsko preoblikovanje potencijala pokretnih slika dobio je film *Un très long temps d’exposition* umetnice iz Francuske Chloé Galibert-Lainé. Nagrada ima još mnogo, ali osvrnućemo se na ove filmove. Film *Transparent*, *I am* nas vodi od pokušaja samoubistva do života, i postiže vrstu deljenog iskustva koje se ne može posle filma zamisliti u nekom drugom mediju, jer ovaj hrabri pokušaj otvaranja unutrašnje borbe osobe obolele od šizofrenije da prenese tok prelamanja, sukoba i uklapanja unutrašnjeg sveta sa okvirima spoljašnje percepcije, jedinstven je po formi, po svojoj emociji i snazi. Žiri je u svom saopštenju ovaj film video kao nelinearni narativ, pogled unutra, koji upošljava sve kinematske registre, u slavu filma i života.

Neobično je kako se film *8’28’’* nastavlja na ovu borbu za život, i to pogledom ka onome preko apokalipse, odnosno unutra ka apokalipsi u nastanku. Ovaj animirani film, čiji su pejzaži protkani motivima popularne kulture, građevinama iz raznih svetskih gradova, i pojavama sa triptiha Hijeronimusa Boša u prijavom,

razvaljenom postapokaliptičnom svetu, otkriva nam poništenje ljudskog, od brutalne sofe sa delovima ljudskih tela na pladnjevima, do ukletih krvavih figura koje su u većitom lupu minimalnih pokreta u grotesknim kompozicijama sa životinjama i objektima. Istraјno se od­vija i varijete supreheroја koji svoju koreografiju izvode u opustošenom pozorištu, a velika parada idola od predstave božanstava iz svet­skih religija do Transformersa, u kojoj se kao zombiji uprežu ljudske figure od­vija se u ma­šin­skom i bezličnom tempu. Ljulјajući se na brodu sa pogledom na smešu svetskih gradova u jezi­vom ritmu molitve idolima, u realnu zadatih pokreta i redukcije smisla – tela, ljudskosti, umetnosti i volje, zgađeni ovim prizorom iz bu­dućnosti bez ljudi, odnosno sa ljudima koji to više nisu, možemo lakše želeti i zamisliti da se borimo za ono što nismo još izgubili. Sa ovim filmom u indirektnom dijalogu stoji i film *{if your bait can sing the wild one will come}* *Like Shadows Through Leaves* o ekosistemu nastalom na napuštenoj pruzi u Singapuru, koja se sada smatra zemljištem za gradnju, te će bogati ptičiji svet biti rasteran iz ove oaze. Odnos ljudi iz okolnih zgrada i ptica, njihova posveta ovom višedecenijskom suživotu, pa i njihov razgovor glasovima i pokretima, osluškivanje i mali gesto­vi, donele su ovom filmu poeziju koja diskretno, postepeno vraća onu radost suživota i zajedničku unutrašnju vrednost koja može saplesti surove algoritme namerene da okruženje pretvaraju u pustoši neumerene destrukcije i profita. Najveseliji i najduhovitiji film je u ovom nizu *More Woman, More Cry*, o starosti, procesu starenja i neverovatnoj snazi duha, humoru i umetničkoј obradi strašnih pitanja pred bli­zinom smrti – u zavejanoј kući, u oluji medicinskih i ostalih naredbi, saveta, primera i pomaga­la, u pogledu na mladost kao poređenje učinka strašne gravitacije, u pogledu sa i bez naočara, u izboru naočara, u množenju naočara u kutiji... Sve je to upućeno nama i u stalnom

ZID

67. međunarodni festival kratkog filma u Oberhauzenu (1-10. maj 2021)

Od svog početka, prikazivanja filma „Noć i magla” Alena Renea, čime je prkosio zvaničnoј državnoј politici, decenijama je ova institucija istrajavala u beskompromisnoj uredničkoј odluci i integritetu. Ovaj festival je postajao i ostao ključno mesto artikulacije i afirmacije umetničke hrabrosti.

„Ovde je filmovima omogućeno da rizikuju, što radi i sam festival.”
Lars Henrik Gas, direktor Međunarodnog festivala kratkog filma u Oberhauzenu

Drugi put kao isključivo onlajn izdanje, 67. Oberhausen prikazao je više od 400 kratkih filmova, od kojih je više od 190 raspoređeno u osam takmičarskih programa. Za takmičarske programe odabrano je više od 140 filmova i muzičkih videa iz gotovo 50 zemalја, uključujući 44 u međunarodnoj selekciji i 21 u nemačkom takmičarskom programu. Sa onlajn takmičarskim programom, koji je prvi put organizovan, 67. Oberhausen prikazao je više od 190 radova iz više od 50 zemalја u osam takmičarskih celina, što je više nego ikada pre ■

↑ Transparent, I am, Yuri Muraoka (Japan)

↑ 8’28’’, Su Zhong (Kina)

↑ More Woman, More Cry, Anne Haugsgjerd (Norveška)

↑ Sensory Overload, Ganza Moise (Ruanda)

↑ Kalsubai, Yudhajit Basu (Indija)

↑ **Random People**, Arden Rod Condez (Filipini)

↑ **Cradle**, Paul Muresan (Rumunija)

↑ **Dangerous Bridge**, Aixing Wang (Kina)

je razgovoru, računa sa nama kao sa saučesnicima i zajedno se smejemo – prilog istraživanju ljudske snage pred najvećim pitanjem. *Sensory Overload* je svedena filmska poezija, koja se tradicionalnom afričkom maskom služi da potcrta kontrast snažne poezije unutrašnjeg nemira koji se razvija iz slutnje, nerazumevanja i straha, i donosi potencijal emancipacije od tradicionalnih obrazaca kolonijalizma, rasizma, seksizma. Film *Un très long temps d'exposition* je doneo pregled razvoja medijskih aparata i režima vidljivosti koji su stvarali i za koje su stvarani. Vreme ekspozicije potrebno da se na dagerotipiji pojavi prvi put ljudska figura omogućilo je samo jednom čoveku na pariskoj ulici užurbanih prolaznika da bude zabeležen, zato što je stajao mirno dok su mu čistili cipele. Svi drugi, u radu i pokretu, ne ostaju dokumentovani. Kako se ova (ne)vidljivost razvijala, na primeru jezera i ljudi izbrisanih oko njih, na primeru jezera koje neće da postane nevidljivo i inspiriše video igricu u kojoj ga moraš isušiti, sjajan esej sa poetičnim igrama vodenih tekstura, delimične vidljivosti i intimnom pričom o sazrevanju – prema pogledu i razumevanju. Film *Kalsubai* vodi nas u indijska brda gde kult boginje Kalsu i dalje postoji, mahom među ženama čija je zaštitnica, uprkos hiljadugodišnjim

pokušajima da se ova nezgodna boginja i njeni mitovi malo saviju i uklope u druge religije. Kalsu je, po predanju, pristala da živi sa ljudima i da im pomaže ali pod dva uslova: da je ne teraju da se udaje i da joj nikada ne traže da sklanja i pere prljave sudove. Prvo pravilo su uspeali da poštuju, ali su brojnim odbijenim proscima pružali gostoprimstvo i u toj gužvi zaboravili su drugo pravilo i tražili joj da skupi i opere sudove. Ona je zaivek otišla na brdo i više se nije spuštala među ljude. Odatle razume i štiti žene, kaže mit, i one joj se klanjaju, igraju i poštuju je. Kako uklopiti ovo nepristajanje na prljave sudove u svaku sledeću religiju, to je priča o mnogo dubljem razgovoru vremenskih i društvenih slojeva u Indiji. Ovu je složenost pokušao da odbrani autor, koji je u svojoj izjavi posle filma upravo ukazao na redukovani prikaz Indije koji je ukalupljen prema željama i simplifikovanim obrascima u filmskoj produkciji, i koju on želi da izvuče iz stereotipne obaveze. Posle svečanog zatvaranja i dodele nagrada, na platformi Festival Space smo se našli, čestitali i komentarisali program i nagrade, i primetila sam da je autor ovog filma zbunjen i njegov digitalni sferični avatar stoji pored digitalne DJ bine, pa smo koleginica i ja prišle da i njemu čestitamo na filmu i objasnimo kako da upravlja svojim avatarom. Pitale smo ga da li je prvi put

na platformi, on je odgovorio da jeste, i žao mu je što je propustio sve razgovore i programe. Jer: „Mi mlađi smo se samoorganizovali i svaki dan pokušavamo da nabavimo kiseonik za ljude kojima je jako potreban, nisam imao vremena ni za šta drugo... Ovde je katastrofa.“ I tako smo shvatili da ova suspenzija svakodnevnog koju Festival donosi samo još dublje osvetli sav potencijal da zaboraviš, potisneš i ne vidiš druge u patnji, da je ovaj mali vremenski prozor u susrete sa svetom koji nam se otvorio bio dovoljan da iz te privilegije zaboravimo da je on za neke visoko, iz nabujalog vremena KOVID 19. Festival je uveliko bio obeležen filmovima koji se bave pandemijom i beleže odnos prema toj situaciji, a mnogima su pripisivali i anticipaciju tog stanja. Takođe, ugnjetavanje, ponižavanje, nesigurnost i siromaštvo radnika dobili su svoje filmske dokumente u filmovima poput *Anchoring*, *Dangerous Bridge*, *I am the People*, *Walking in the Chairs*. Bilo je i sjajne animacije, poput filma *Cradle* (Paul Muresan), o nasilju u porodici a uz pesmu čuvene rumunske pevačice Marije Tanase, ili *Green* (Karolina Kajetanowicz), estetskog eksperimenta inspirisanog napuštenim pejzažima tokom pandemije, koje osvajaju senke života. Međutim, izdavam jedan skup filmova koji se bave veštačkom inteligencijom, tema bi postala žanr da nije toliko potpuno različitih pristupa od

filma *Leva* (Vyatautas Plukas Domas Petronis) u kojem vidimo AI u hardveru do *My favourite software is being here* (Alison Nguyen) u kojem je AI vidljiva kao digitalna ljudska figura koja se čudi pitanjima koja dobija na internetu dok srce podatke koje joj ljudi šalju u formi slurpija (digitalnog, naravno). Međutim, jedan film sa temom AI me je opčinio i stalno mu se vraćam, jer uvlači u drugačiji ritam i svet, i razgovor o jako složenim pitanjima. *I am disguised right in front of you* (Zhu Changquan) nam se obraća ljudskim glasom, ali nestabilnog je izgleda, dok ga „ne nađemo“ u obličju majmuna koji miruje na drvetu i obraća nam se, sve tiše, do šapata. I taj je šapat strašan, jer otkriva prekarnost „kože“ koju je izabrao, kaže da je afirmativna, i da i mi možemo izabrati različite „kože“, i da možemo sa njim krenuti u život odan brzini, opisujući sve potencijale uništenja i transformacije u tom zajedništvu. Uz šapat majmuna sa sto očiju („hundred eye monkey“ je obično asociran sa čuvenim primerom majmuna na jednom ostrvu koji su otkrili način da bolje jedu hranu, posle čega su majmuni na drugom ostrvu bez susreta sa prvim sami isto tako počeli da se ponašaju; dakle primerom prenosa znanja), zapitani smo šta bismo mu rekli – šta bismo joj rekli? – što o nama ne može da se sazna, i šta ne želimo da se iz nas daunloduje. Koju kožu odabrati. ■

VREME SMRTI I RAZONODE

Piše: Kajla DŽ. Lejsi

PRIVILEGIJA BELACA

naučili smo vaš engleski, vaš španski, vaš danski, vaš portugalski, vaš nemački. vi ništa naše niste naučili, vi nas nazivate glupacima.

to je privilegija belaca.

i sigurna sam da vam je bolno kada čujete te dve reči nešto kao pucnjava i eksplozija, od onih koji vas štite, uklanjajući metke od vaših ušiju.

šta je privilegija belaca?

to je samo pet decenija legalnog priznavanja umesto ispravljanja 400 godina belачke transgresije. to je kreć naspram kokaina, crnci koji dobijaju skoro 20% veće kazne za ista krivična dela ili nešto kao, na primer, crnac bez dosijea imaće manje šanse za dobijanje

posla od belog momka, prestupnika. ili je to možda zato što smo lenji i ne radimo dovoljno, kao koji moj?

400 godina na istim poljima zaista jeste odličan graditelj rezimea. to je Katrinin odgovor na eugeničke molitve vlasti, Dik Čejni koji sutradan ode na pecanje, Kondoliza u rasipničku kupovinu, Buš u San Dijego, Ali Kanjea nazivate ludakom, jer, kao Americi je bilo potrebno samo dva dana da prikupi pomoć za Aziju, a FEMA je 5 dana pokušavala da stigne do Kanal Ulice i Esplanade.¹ to je jedno crno dete koje se namučilo zarad novih mogućnosti ali samo zahvaljujući Mišel Fajfer, Sandri Bulok i belom providenju

zbog čega sada svi možemo da uspemo to je kada hiljade belih ljudi jednom navija za crno dete da pobedi na stadionu

to ste vi koji biste gledali u mene ludu ako bih vam rekla da se vratite u Evropu iako vam to ne moramo reći, i vaše pradede su ovde došle dobrovoljno. to ste vi, kada odjednom imate problem sa imigracijom, ali, ovo čak nije ni vaša nacija kako ste dodavola otkrili nešto što nije ni nedostajalo na početku? vi ste iskolumbizovali našu tradiciju bele devojke koje tverkuju sa različito obojenim noktima i ljubičastom kosom su sada visoka definicija ali to je bio geto kada smo mi tako radili.

Oh, da li ti je neprijatno?

pokušaj sa skućenim brodom, punim robova ali stani, ropstvo je sada ukinuto sada se naziva - zatvorski sistem jer vi niste rasisti, jer ne koristite reč na slovo „c“ samo koristite crnce svaki dan

šta je privilegija belih?

to je pristajanje na bombardovanje Bagdada, ali ne Bostona to je Evropska istorija kao glavni predmet, a Afrička kao izborni to je učenje o mom narodu samo 28 dana kao da nisam crna svake jebene sekunde

to je svaki beli momak koji hoće dobro da me izjebe, ali ne zato što sam lepa, nego zato što sam lepa za crnu devojku

to su ljudi koji misle da je Afrika jedna nacija to je mahanje konfederativnom zastavom kao da niste izgubili rat govoreći nama da prebolimo ropstvo

to su ljudi koji govore da crnci uništavaju komšiluke, ali zaboravljaju da belci uništavaju kontinente

to je svaki put kada pričam o svojim nevoljama, uvek mi neki belac kaže da sam luda, ali nekako je dovoljno ako pohvali moj engleski ili kaže kako svi posedujemo jednake šanse iako on ima porodičnu istoriju o bogatstvu a ja uopšte ne znam svoju porodičnu istoriju

to je opravdavanje policijske brutalnosti, jer, ko zna šta je ta osoba uradila? pa, sigurna sam da ne boli previše kada žrtva ne izgleda poput tebe

to su ljudi koji misle da je pozitivna diskriminacija nepravedna prednost, da kvalifikovani nepravedno izostaju,

to je odbacanje kvalifikovanog kandidata jer mu ime zvuči previše afričkoamerički

to je kada se Njuport uvozi u crnačke zajednice, a crne dečake izvoze zbog trave to su velika plastična dupeta koja nazivaju debelim, a koja mi imamo prirodno. to je Australijanka, novi uzor u rep muzici

to je svako ko čuje ovu pesmu i odbaci svu istinu koju sam u nju prosula kao izokrenut rasizam

to je privilegija belaca ■

Prevela sa engleskog: Milica Arambašić

¹ FEMA (Savezna agencija za upravljanje vanrednim situacijama) pokušavala je 5 dana da prikupi pomoć za građane/ke pogođene uraganom Katrina. Kanal Ulica (Canal Street) i Esplanade nazivi su ulica u Nju Orleansu.